

Теоретичні аспекти контролю й аудиту процесу реалізації готової продукції в аграрному підприємстві

Кравченко М.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку, аудиту та УФЕБ
Дніпровського державного аграрно-економічного університету

Даценко А.Є.

студентка
Дніпровського державного аграрно-економічного університету

Золотаренко Ю.В.

студентка
Університету імені А. Нобеля

У статті розглянуто методичні прийоми перевірки, кількість яких встановлюється для конкретного виробництва з урахуванням специфіки його господарської діяльності, та теоретичні аспекти аудиту процесу реалізації готової продукції, що передбачають вжиття низки заходів, які сприятимуть можливості встановлення потреби правильної реалізації коштів, які було вкладено в процес постачання та перетворено на готову продукцію в процесі виробництва.

Ключові слова: аудит, контроль, аграрне підприємство, продукція, управління, реалізація.

Кравченко М.В., Даценко А.Є., Золотаренко Ю.В. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ КОНТРОЛЯ И АУДИТА ПРОЦЕССА РЕАЛИЗАЦИИ ГОТОВОЙ ПРОДУКЦИИ В АГРАРНОМ ПРЕДПРИЯТИИ

В статье рассмотрены методические приемы проверки, количество которых устанавливается для конкретного производства с учетом специфики его хозяйственной деятельности, и теоретические аспекты аудита процесса реализации готовой продукции, предусматривающие осуществление ряда мероприятий, которые будут способствовать возможности установления потребности правильной реализации средств, которые были вложены в процесс поставки и превращены в готовую продукцию в процессе производства.

Ключевые слова: аудит, контроль, аграрное предприятие, продукция, управления, реализация.

Kravchenko M.V., Datcenko A.Ye., Zolotarenko Yu.V. THE THEORETICAL ASPECTS OF CONTROL AND AUDIT OF THE PROCESS OF REALIZATION OF READY PRODUCTS IN AGRICULTURAL ENTERPRISES

The article deals with the methodical methods of verification, the number of which is set for a particular production, taking into account the specifics of its economic activity, and the theoretical aspects of audit of the process of implementation of finished products, which provide for a number of measures that will facilitate the establishment of the need for the correct implementation of funds that were invested in the process of supply and converted to finished products in the production process.

Keywords: audit, control, agrarian enterprise, production, management, implementation.

Постановка проблеми у загальному вигляді. З розвитком аудиторської діяльності в Україні постійно підвищуються вимоги до якості аудиту, що, безсумнівно, залежить від якості аудиторських процедур, які здійснюються в процесі аудиторської перевірки. Актуальність дослідження аудиторських процедур в аудиті операцій з продажу продукції, виконаних робіт та наданих послуг сільськогосподарського підприємства обумовлюється також тим, що останнім часом аудит все інтенсивніше виконує функції, пов'язані з виявленням впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на діяльність підприємства.

Ефективне управління процесом реалізації вимагає аналізу збутового потенціалу, рентабельності товарної продукції за каналами реалізації, оцінки рівня та динаміки наповнення ринку сільськогосподарської продукції, вивчення попиту, аналізу цінової політики конкурентів, дослідження загальноекономічних тенденцій. Тому для інформаційного забезпечення системи управління велике значення мають бухгалтерський облік та аудит процесу реалізації продукції, робіт, послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням організації та методики аудиту присвячено багато ґрунтовних досліджень провідних вчених України, таких як М.Д. Білик,

С.Ф. Голов, Н.І. Дорош, В.П. Завгородній, А.Г. Загородній, С.Я. Зубілевич, Л.П. Кулаковська, В.Я. Савченко, В.В. Сопко, К.О. Утенкова, В.П. Шило. Питання аудиту розрахункових операцій щодо продажу продукції, виконаних робіт та наданих послуг в аграрних підприємствах висвітлювали вітчизняні та зарубіжні економісти, зокрема Е.А. Аренс, Н.І. Беренда, М.Т. Білуха, В.К. Савчук, Дж.К. Лоббек, В.І. Подільський, К.І. Редченко, Дж.К. Робертсон, В.С. Рудницький, Л.М. Чернелевський.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте економічна криза, в якій опинилися господарюючі суб'єкти, зокрема сільськогосподарські підприємства, вимагає подальших поглиблених досліджень контролю й аудиту процесу реалізації продукції, робіт та послуг для потреб управління з метою підвищення ефективності господарської діяльності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є наукове обґрунтування теоретичних аспектів та розробка практичних рекомендацій з удосконалення контролю й аудиту в системі управління процесом реалізації продукції, робіт та послуг аграрних підприємств, що забезпечить їх ефективне функціонування в ринкових умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес реалізації завжди передбачає, з одного боку, передачу відповідної продукції від виробника покупцю, а з іншого боку, проведення розрахунків згідно з договірною ціною цієї продукції. Отже, кожен вид продукції, що реалізується, матиме дві оцінки. Одна оцінка призначається для самого виробника (виробнича собівартість), інша – для покупця (ціна реалізації).

Проблема загалом полягає в тому, що наявні недоліки інформаційного забезпечення негативно впливають на систему управління процесом реалізації продукції сільськогосподарського підприємства. Насамперед йдеться про недостатність або надлишок інформації, необхідної для якісного поточного та стратегічного управління процесом реалізації продукції, що викликано недосконалістю та наявністю проблем у системі збору, накопичення, переробки, аналізу та контролю економічної інформації, а також під час передачі та обміну інформаційних потоків на всіх рівнях управління. Ці проблеми набувають особливо значення в сучасних умовах невизначеності, коли ми спостерігаємо постійне збільшення рівня

ризикованості функціонування сільськогосподарських підприємств України [3].

Для того щоб система управління мала можливість своєчасно та ефективно реагувати на чинники зовнішнього та внутрішнього середовища, необхідно чітко визначити склад управлінських функцій, їх дії та взаємозв'язок, що сприятиме підвищенню ефективності та розвитку самої системи управління. За допомогою своїх функцій вона діє на будь-який об'єкт управління, а їх сукупність складає замкнутий цикл управління економікою АПК.

Аудиторська процедура в аудиті процесу реалізації продукції, виконаних робіт та наданих послуг в аграрних підприємствах – це сукупність дій, які здійснюються в процесі аудиторської перевірки у запланованій послідовності для досягнення бажаної мети шляхом отримання суттєвих доказів та їх аналітичного оцінювання у вирішенні поставлених задач [1].

Незалежність висновків аудитора чи аудиторів має забезпечуватися з усіх питань, що стосуються цієї роботи. Аудитору потрібно добре розуміти структуру внутрішнього контролю для того, щоб скласти план своєї роботи, визначити характер і кількість показників, які слід перевірити, та строк перевірки.

До предметної галузі аудиту насамперед слід віднести інформацію про технологію виробництва, виробниче обладнання, структуру виробничого управління, критерії оцінки доходів, розмежування суми доходів за періодами визнання. Джерела інформації для аудиту реалізації продукції, товарів, робіт та послуг згруповані на рис. 1.

Розкриття основних завдань аудиту операції з обліку реалізації продукції, товарів, робіт та послуг представлено на рис. 2.

Аудиторську перевірку Н.В. Лагодієнко розглядає як встановлений порядок дій аудитора зі збору, оцінки й аналізу аудиторських доказів, які стосуються фінансового стану, результатів діяльності та інформації щодо достовірності звітності.

Саме тому послідовність етапів аудиторської перевірки має велике значення для результативності здійснення аудиту операцій з продажу продукції, виконаних робіт та наданих послуг сільськогосподарського підприємства, де етап є окремою стадією процесу проведення аудиторської перевірки, яка включає комплекс послідовних взаємопов'язаних аудиторських процедур, розрахованих на певний проміжок часу [2].

Висновки з цього дослідження. З позиції застосування методів системно-орієн-

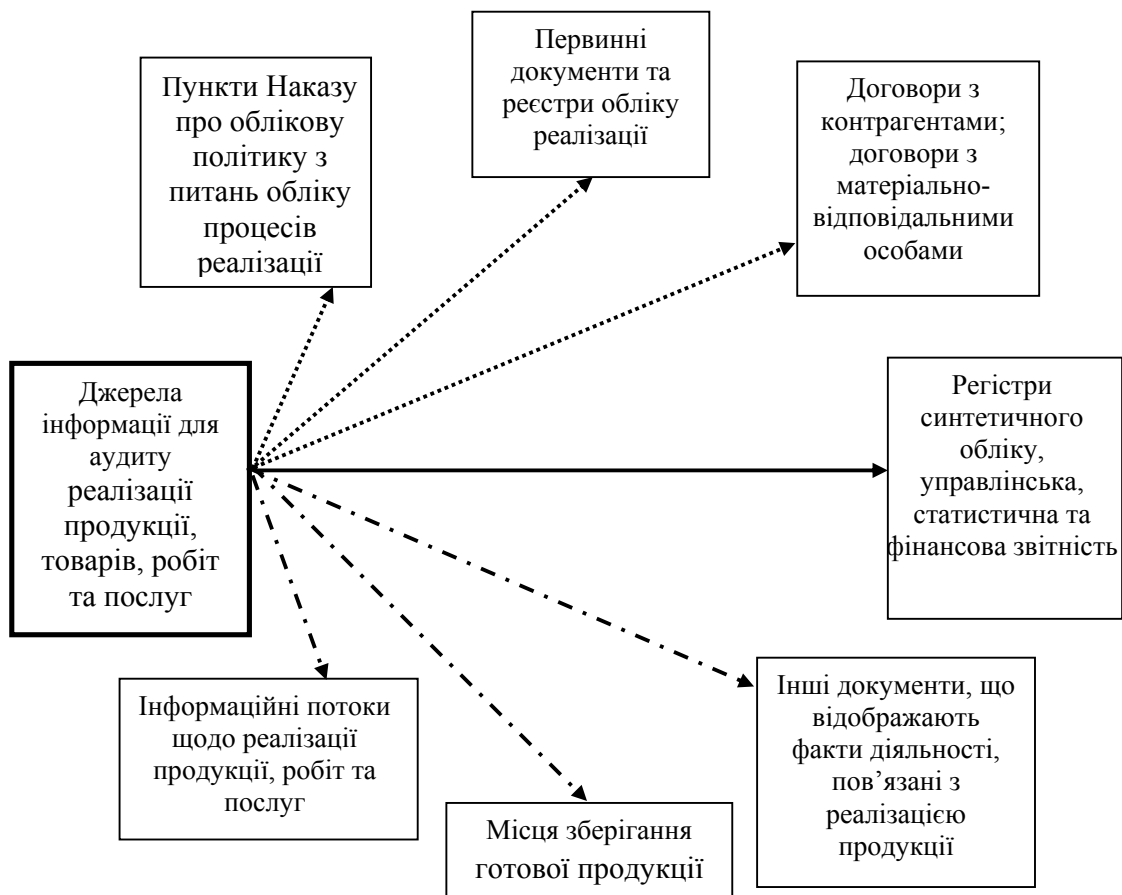

Рис. 1. Джерела інформації для аудиту реалізації продукції, товарів, робіт та послуг

тованого аудиту операцій з продажу продукції, виконаних робіт та наданих послуг, розробки перспектив стратегічного розвитку аграрного підприємства доцільним є проведення на них аудиторської перевірки за такими етапами.

1) Підготовка та планування аудиту:

- попередній аналітичний огляд операцій з продажу продукції, виконаних робіт та наданих послуг, а також діагностика управлінських систем сільськогосподарського підприємства;
- розробка загальної стратегії перевірки, складання загального плану і програми аудиту за виділеними операціями;
- оцінка ризику неефективності аудиту, встановлення границь суттєвості.

2) Перевірка системи обліку та внутрішнього контролю:

- вивчення елементів системи внутрішнього аудиту операцій з продажу продукції, виконаних робіт та наданих послуг сільськогосподарського підприємства, інформаційних систем, моніторингу засобів контролю;
- оцінка ризиків контролю в управлінні продажами сільськогосподарської продукції,

виконаних робіт та наданих послуг, а також визначення «точок контролю»;

- тестування «точок контролю»;
- складання скоректованих програм аудиту за операціями.

3) Збирання аудиторських доказів і документування аудиту:

- визначення способів вибіркової перевірки;
- тестування та перевірка господарських операцій щодо відповідності сутності;
- проведення аналітичних процедур;
- тестування та перевірка окремих сальдо рахунків;
- використання роботи експертів і третіх осіб;
- складання робочих документів.

4) Заключний етап аудиторської перевірки:

- систематизація, узагальнення, аналітична оцінка результатів аудиторської перевірки;
- підготовка звіту за результатами аудиту, подання пропозицій керівництву сільськогосподарського підприємства;
- складання аудиторського висновку.

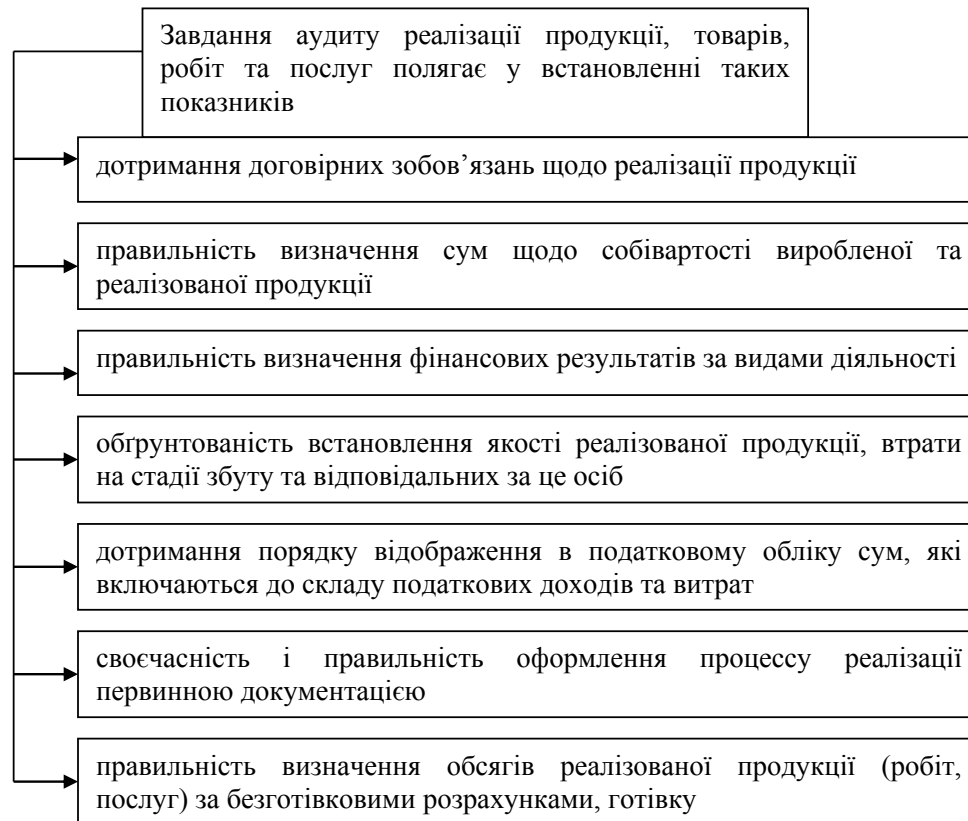

Рис. 2. Завдання аудиту реалізації продукції (товарів, робіт та послуг)

Розглянуті етапи можна розширювати з урахуванням специфіки діяльності сільськогосподарського підприємства, мети аудиторської перевірки та конкретних обставин. На кожному етапі можуть бути застосовані

як загальні, так і специфічні методичні прийоми перевірки, кількість яких встановлюється для конкретного виробництва з урахуванням специфіки його господарської діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Москалюк Г.О. Система внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості: напрямки удосконалення і розвитку. Ефективна економіка. URL: economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1899.
2. Авдюшко В.С., Мухін К.П. Заборгованість сільськогосподарських підприємств: причини виникнення та шляхи вирішення проблеми. Економіка, фінанси, право. 2015. № 2. С. 18–19.
3. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2004. 578 с.

REFERENCES:

1. Moskaliuk H.O. Systema vnutrishnoho kontroliu debitorskoi ta kredytorskoi zaborhovanosti: napriamky udoskonalennia i rozvytku [Internal control system of accounts receivable and payable: directions of improvement and development]. Efektyvna ekonomika. URL: economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1899.
2. Avdiushko V.S., Mukhin K.P. (2015) Zaborhovanist silskohospodarskykh pidpriemstv: prychny vynyknennia ta shliakhy vyryshennia problemy [Debt of agricultural enterprises: causes and ways to solve the problem]. Ekonomika, finansy, pravo, no 2, pp. 18–19 (in Ukrainian).
3. Sopko V.V. (2004) Bukhhalterskyi oblik [Accounting]. Kyiv: KNEU, 578 p. (in Ukrainian).